

6. *Офіційні* переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України (довідкове видання) / Укладачі: докт. біол. наук, проф. Т.Л. Андрієнко, М.М. Перегрим. – Київ: Альтерпрес, 2012. – С.141-142
7. *Червона книга*. Рослинний світ/ за ред. Я.П. Дідуха – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 60.

ФАХОВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ЕКОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ НА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРИЯХ

Слюта А.М.

Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т.Г. Шевченка (Україна)

Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку країни має супроводжуватися створенням безпечного стану довкілля для життєдіяльності суспільства і кожної людини, спираючись на досконалу правову систему, яка базується на гуманістичних і демократичних ідеях та принципах міжнародного права. Основний принцип сучасного господарювання полягає у збалансованому природокористуванні та збереженні біорізноманіття, яке базується на науково обґрунтованій екологічній діяльності підприємств природо-господарського або природоохоронного спрямування. Управління популяціями можливо здійснювати шляхом безпосереднього цілеспрямованого впливу на тварин в процесі їх використання. В той же час мисливське господарство не може розвиватися без моніторингу природних ресурсів (зокрема мисливських угідь та об'єктів мисливської фауни), а також здійснення державного контролю за їх станом та використаням.

Глибока теоретична підготовка майбутнього фахівця повинна бути підкріплена професійними вміннями, практичними навичками використання отриманих знань у рамках виробничого та наукового процесу. Тому виробнича практика має бути гармонійно вбудована в програму всієї спеціальної підготовки висококваліфікованих фахівців і бути поєджена з іншими видами практик, створюючи єдиний концептуальний механізм практичного навчання.

Виробнича практика студентів проводиться в індивідуальному порядку. Кожен із студентів-практикантів знаходиться, по можливості, в ролі помічника (дублера) керуючого відповідними структурними підрозділами підприємств аграрної, промислової та природоохоронної галузі.

Флористично багатими є синузії весняних ефемероїдів у корінних кленово-липово-дубових лісах на Понорницькому лесовому острові (Коропський р-н Чернігівської обл.), що нині входять до Мезинського НПП. В ур. Вишеньська дача у складі синузій відзначено 3-5 видів. На плато, верхніх і середніх частинах схилів лісова рослинність представлена асоціаціями *Tilieto-Acereto-Quercetum stellarioso-aegorodiosum* oa *Quercetum stellarioso-aegorodiosum*. Серед весняних ефемероїдів домінує *A. ranunculoides* (10-20 %), спів домінують *C. solida* (3-5 %) та *F. verna* (3-5 %). З проєктивним покриттям до 3% відзначаються *G. lutea*, *G. minima*, *C. sava*. Загальне проєктивне покриття ефемероїдів – 15-30 %. По нижніх частинах схилів та днищах ярів (ліси асоціації *Tilieto-Quercetum-aegorodiosum* oa *Tilieto-Fraxinetosum-aegorodiosum*) у складі синузій весняних ефемероїдів домінує *F. verna* (10-40 %). Співдомінує *A. ranunculoides* (5-10 %), звичайними видами синузії є *G. lutea*, *C. sava*. Загальне проєктивне покриття весняних ефемероїдів тут збільшується до 50%.[3]

Найбагатші синузії весняних ефемероїдів описані в урочищах Великий ліс (на схід від с. Будище) та Рихлівська дача. В їх складі налічується 6-7 (8) видів. Домінанти, крім *A. ranunculoides* (5-15 %), виступають також *C. sava* (5-15 %) та, зрідка, *Corydalis intermedia* (L.) Merat. (3-5 %). При цьому у березових та осикових лісах домінує *A. ranunculoides*; *C. sava* – на нижніх частинах схилів; *C. intermedia* – на плато і південних схилах. *C. sava* домінує у лісах з переважанням у трав'яному ярусі *Stellaria holostea*, *Aegorodium podagaria*, *F. verna* - *Aegorodium podagaria*, *A. ranunculoides* - *Carex pilosa*. Серед інших видів відзначений *D. bulbifera*, в ур. Рихлівська дача – *Scilla bifolia* L. і за літературними даними *Corydalis marschalliana* (Pall. ex Willd.) Pers.

Отже, на території Мезинського НПП (східна, західна та південна частини) було виявлено 14 видів, які можна віднести до групи весняних ефемероїдів.

Література

1. *Літопис* природи Мезинського НПП. Т.2. – Мезин, 2009. – С. 35-49
2. *Маевський П.* Весенняя флора Средней России. 9 изд., испр. и доп. – М., 1925. – 120 с.
3. *Панченко С.М., Лукаш О.В., Черноус О.П.* Весенні ефемероїди листяних лісів Лівобережного Полісся// Укр.ботан.журн. – 2006. – 63, №5. – С.671-680.
4. *Природно-заповідний фонд* Чернігівської області / Під заг. ред. Ю.О. Карпенка. – Чернігів, 2002. – С. 240
5. *Определитель* высших растений Украины. Ин-т ботаники им. Н.Г. Холодного. – Фитосоциологический центр, 1999. – 548 с.

Пріоритети наукової цінності особо охораняємых природних територій Полесья.
Матеріали міжнародного научно-практичного семінара.

20 лютого 2014 г., Чернігов, Україна

Студенти хіміко-біологічного факультету Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка проходять виробничу практику в свою чергу і на базах мисливських господарств та об'єктах природно-заповідного фонду України (національних природних парках, ландшафтних, регіональних парках, заповідниках тощо). Студенти самостійно проходять практику виконуючи посадові обов'язки будь-якої з зазначених посад: егера, мисливствознавця, інспектора, науково співробітника.

Практика проводиться на 5 курсу, згідно навчального плану. Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на декана хіміко-біологічного факультету. Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечує кафедра екології та охорони природи хіміко-біологічного факультету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням, відповідальність за дотримання правил з техніки безпеки здійснюють керівники практики, які призначаються за наказом ректора.

Керівник практики від вищого навчального закладу: контролює підготовленість бази практики; забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед практикою; узгоджує проведення практики з відповідними відомчими установами та керівництвом баз практики, проводить інструктаж про порядок проходження практики, надає студентам перелік необхідних документів; повідомляє студентів про форму звітності з практики, прийняту на кафедрі; у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно програми; контролює забезпечення нормальних умов праці та побуту студентів і проводить з ними обов'язкові інструктажі з охорони праці та техніки безпеки; контролює виконання студентами правил внутрішнього розпорядку, веде або організує ведення таблицю відвідування студентами практики; у складі комісії приймає заліки з практики; надає завідувачу кафедри письмовий звіт про проведення практики.

Бази практик в особі їх перших керівників несуть разом з вищими навчальними закладами відповідальність за організацію, якість і результати практики.

Мета виробничої практики у контексті комплексного вивчення екосистем є формування у майбутнього спеціаліста професійних практичних знань з дослідження стану та ефективних заходів відновлення та охорони територій та акваторій регіону досліджень та полягас в набутті вмінь та навичок самостійної практичної діяльності на посадах підприємств природо-господарського або природоохоронного спрямування (егера, мисливствознавця, інспектора, науково співробітника тощо), оволодіння загально-практичними навичками щодо організації, керівництва, аналізу

Пріоритети наукової цінності особо охораняємых природних територій Полесья.
Матеріали міжнародного научно-практичного семінара.

20 лютого 2014 г., Чернігов, Україна

економічних показників господарств мисливського профілю та заповідників в Україні, а також в поглибленні, закріпленні та удосконаленні знань студентів, які вони отримали при вивченні спеціальних дисциплін.

В процесі виробничої практики студенти продовжують роботу з дослідження стану екосистем, головним аспектом яких є питання, що пов'язані з розробкою ефективних систем моніторингу довкілля, розробки рекомендації щодо його охорони та відновлення окремих територій чи акваторій.

Студенти в рамках даних робіт отримують професійні вміння з:

- впровадження програми моніторингу в заповідних територіях;
- розрахунку шкоди заповідної навколишньому середовищу;
- розрахунку лімітів, термінів та порядку вилучення природних ресурсів;
- розробки та впровадження меліоративних та біотехнічних заходів з відновлення чисельності рідкісних чи ресурсно-важливих видів;
- виявляти можливості підвищення продуктивності праці робітників підприємства природо-господарського або природоохоронного спрямування;
- планувати роботу підприємства природо-господарського або природоохоронного спрямування;
- складати баланс та звітність підприємств природо-господарського або природоохоронного спрямування в умовах ринку;
- сприяти досягненню фінансового успіху в межах діючого законодавства.

Враховуючи необхідність розвитку системи підготовки конкурентоспроможних фахівців, які мають сучасні знання та вміння, практична підготовка – обов'язковий компонент освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня, що має на меті набуття студентом професійних вмінь та навичок. Отже, знання студент повинен отримувати під час всіх форм навчання, а саме: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота студентів, практична підготовка, навчальна та виробнича практика.

Виробнича практика надає можливість закріпити одержані теоретичні знання і сформувати професійні вміння та практичні навички щодо виконання типових професійних завдань та функцій, тобто забезпечує формування професійної підготовки майбутнього фахівця.

Робота виконана у рамках трьохстороннього проєкту ДФФД України - РФФД – БРФФД "Стан та оцінка техногенного забруднення природних та сіяних луків, їх раціональне використання та охорона на прикордонних територіях Брянської (Росія), Гомельської (Республіка Білорусь) та Чернігівської (Україна) областей у постчорнобильський період".